

Інтернет-середовище як фактор соціалізації особистості.

Розширення спектру форм діяльності в Інтернеті поступово перетворило його на окрему комунікативну сферу людської життєдіяльності, яка є дієвим доповненням до традиційних форм та засобів соціалізації. Інформація, яка передається через комп'ютерні мережі, має значний потенціал соціалізаційного впливу на людину. Останні роки фіксується експонентне зростання кількості користувачів Інтернету майже всіх вікових категорій населення, знижується «вік ініціативи», збільшується час інтернет-користування, зростає рівень довіри до Інтернету порівняно з традиційними джерелами інформації.

Інтернет-середовище потрібно розглядати як невід'ємний і важливий компонент у загальній структурі соціально-культурного простору соціалізації, в якому людина задовольняє потребу у креативності завдяки, перш за все, отриманню наступних можливостей:

- відчуття свободи вибору інформації та форм спілкування, яке підсилюється анонімністю віртуальності. Особливістю нового середовища є те, що воно сприяє розкриттю людини і зменшенню соціальної дистанції в Інтернеті, що позитивно впливає на активізацію особистості;

- Інтернет-середовище розширює соціо-рольовий досвід учасників інтернеткомунікації, і у відповідності з соціо-рольовими пропозиціями надає максимум можливостей конструювання (конструювання норм взаємодії, образу партнера комунікації тощо);

- оскільки віртуальний простір будується за принципом гіпертексту, то виникає можливість «гри» з ролями і побудовою множинного «я», що нагадує множинну реальність сучасної макрокультурної ситуації, яка сприймається як інноваційність.

Інтернет створює віртуальне середовище як соціокультурний фактор впливу на індивідуальний, суб'єктивний простір сучасної людини, в якому немає жорстких причинно-наслідкових відносин, що свідчить про подібність віртуальності і транзитивності (Т.Д. Марцинківська).

Особливості Інтернет-середовища як транзитивного простору соціалізації (інформаційна соціалізація) полягають в тому, що невизначеність, яка зумовлена швидкими змінами інформації, створює умови множинності вибору особистісної ідентичності. Множинність вибору завжди вимагає конкретного, власного, особистісного, самостійного вибору, що потребує застосування особистістю інтелектуальних зусиль, дії Системи-2 (Д. Канеман). Проблема в тому, що віртуальний простір налаштовує на «легку» модель мислення (Систему-1). Дослідники фіксують у активних користувачів Інтернету появу «кліпового мислення», коли провідною складовою уявлень про соціальний світ стає образ на фоні зниження рефлексивності (А.Е. Войскунський, О.П. Белінська, Н.І. Голубєва, Л.Б. Шнейдер). «Кліпове мислення» базується на яскравих образах і посланнях теленовін або відеокліпів, які являють собою послідовність майже не пов'язаних між собою подій. Таке мислення не хоче

довго концентруватися на щось одному, а віддає перевагу поверхневому огляду невеликих ілюстрованих текстів, які можна більше дивитися, ніж читати. «Кліпове мислення» не має оцінок «погано» чи «добре», воно існує як породження умов транзитивного суспільства, як стиль мислення, що зумовлено новим інформаційним простором, як його невід'ємна сторона.

Віртуальна реальність трансформує не тільки стиль мислення, але й мову. Все більш поширюється «комп'ютерна» мова, яка включає в себе не тільки нові лексико-фразеологічні особливості, але й провокує нові норми комунікації. Дослідники, аналізуючи мову інтернет-комунікації (Є.П. Белінська), наголошують на таких її характеристиках як висока ситуативна зумовленість, коннотативність, культурологічна зумовленість, що свідчить про перехід від «особистісного» полюса вивчення проблеми до «соціального». Як наслідок поширення комп'ютерної мови в інтернет-комунікації є збільшення комунікативної активності суб'єктів комунікації, збільшення можливості її перетворення із міжособистісної в групову, що підтверджує факт бурхливого розвитку соціальних мереж у інтернет-просторі.

В літературі дискутується питання про позитивні та негативні сторони впливу Інтернету на формування особистості. Безперечно позитивом є те, що людина отримує додаткові можливості для поповнення своїх знань, для спілкування і компенсації дефіциту соціальної реальності. В той же час, відсутність об'єктивного уявлення про свого партнера комунікації зумовлює викривлення норм етики у спілкуванні. Люди перестають звертати увагу на соціальні норми поведінки, змінюється ставлення до норм мовлення, виникає компенсаторна емоційність, часто виявляється агресія. Вплив інтернет-середовища на соціалізацію особистості виявляється також у зниженні «порога чуттєвості» до психологічних та соціальних ризиків (Є.П. Белінська).

Багато питань впливу Інтернет-середовища на соціалізацію особистості залишається відкритими і потребують подальшого вивчення.